

d'aigua recent, embassadeta encara, a *mitjan* tarda, a clotets de vetustat», EFajarnés (en Villangómez, *Lli. d'Eiv.*, 199); «a *mitjant* nit comensaren a compareixe bruixes fins que ---», JnCastelló (*Rond. Eiv.*, 38). Fins i tot es va dir *mitjanta* algun cop (cosa rara): «¿qui serà l'home valent - que a la gàvia pujarà? / --- / quant és a *mitjanta* gàvia - don Lluís se posa a cantà», *Romillo*. (206).

Observem que el valencià, que conserva tan perfectament la *-t* de *-nt* pronunciada fins avui, en aquest cas té més aviat *-n*, i EnrValor (i Giner) ens adverteixen que es diu tant de lloc com de temps, i també amb femení: «estem a *mitjan camí*» i «a *mitjan setmana* et pagatè» (1950-55) ço que se superposa temptadorament amb la *primer setmana* (que diuen ells igual que el castellà popular i predominant), i es podria fer valer com a argument per preferir l'ètimon *MEDIANUS*. Però no exagerem: el conjunt de la documentació dóna sòlid indici que des d'antic hi hagué els continuadors de *MEDIANUM* i de *MEDIANTEM*, que se sumaren totalment per les raons indicades. També he sentit jo *miçant* en alguns llocs valencians: «aquell barranc, quant antolla ve hasta *miçant ória*» 'fins al mig de l'horta' a l'Alta Valldigna (Barx, 1962).

Usos semblants són desusats, o sonen rancis, en cat. central, però es mantenen bé a la pagesia mallorquina i en moltes comarques del Princ., incloent-hi les comarques nòrdiques i muntanyoses del cat. or.: fins i tot a *mitjan lloc* per 'al mig' (Manacor, *BDLC VII*, 175), a *mižan lók* BEmp., «Puigcastellà(r) és a *mižan* camí de Susqueda, vora el Ter» (Querós, 1936); curiosa l'expressió a *mižan asta* 'a mig aire o mitja altura de la serra' («—Aquelles parets no són al cim sinó a *mižan astè* de Caramany. —? —Sí: vui dir a *mižan lók*»): es pot allegar que en una expressió tan arcaica i petrificada esperaríem que si ve de *MEDIANTEM* s'hagués mantingut la *-t* en la pronunciació, com en *Sant Andreu* o *quant és*, però foren imprudents tals deduccions allà on entrà en joc ja fa centúries l'analogia (cf. *ont és*, *pàsint-hi*).

Podem renunciar a una exposició completa en derivats i compostos de *mitjà*, en tants aspectes ja ben exposats pels *DAG.*, *DFA.* i *AlcM*, afegint-hi alguns suplementes ací i allà. *Mitjania* [fi S. XIII, Llull, Jaume I] especialment en l'acc. 'mitja distància': «veem estar Çahén ab tot lo poder de València en una torra que és en la *mijanía* entre València e Ruçafa» (Ag., p. 299, § 258), acc. antiga que precisament resta viva en el val. central: «el Barranc de la *Manyana*, a dalt hi ha els Tres Mollons, a la *miçania* la Font del Badall, i a la carretera, la Font dels Flares», Antella (1962): justament aqueixa font, situada «a la *mitjania*», a què avui alhudeixen amb un nom adotzenat, pel badall o clivella d'on raja, deu ser la *FONTEM MEDIANAM* > *mēyana*, que en forma mossàrab ha donat nom al barranc on en neixen les aigües. També antic en el sentit de cosa de valor mitjà (*una mitjania*): «la *miçania*: mediocritas», JnEsteve (1472), *LiEleg.*, k-1-a. *Mitjaner*, -era. *Mitjaneria*.

Mitjanet; *mitjanetó*. *Mitjanament* adverbi, els page-

sos ho usen en el sentit de *a mitges*, almenys en el NE. del Princ. («varem pagar *miçanemén*» Alt-Emp., Corromines, 1898). *Amitjanar DFA.*, però EnrValor aporta altres accs. valencianes (c. 1950) 'posar en punt mig: equidistant d'altres': «posa una cadira damunt l'altra però *amitjana* bé la de dalt: no caigues», «eixe marc que has penjat no està *amitjanat* del tot», també «arreglar mitjons, és a dir: recosir-los, apanyar-los». *Moiانا* peça d'artilleria, del fr. *moyenne*.

Una variant arcaica i dialectal *mejà* (justificable potser en posició pretònica, o per provinença local) ha deixat alguns derivats (com aqueixos noms de lloc: *Meià*, *Maians*, *Manyana*, *Minyana*, de què ja hem parlat en diversos paràgrafs). El diminutiu d'això **meianell*⁴ > *mainell* que el *DAG.* i *AlcM* donen per a 'barra que separa un calaix de l'altre', i, amb cita de Narcís Oller (etc.), per a 'columneta que divideix el buit d'una finestra' (sentit que acabà essent el del castellà *AJIMEZ DCEC*, castellanisme a evitar): en aquesta acc. ja S. XIV, comptes d'un barceloní per «picar --- los *maynells*, obs de la finestra del cloquer» (1388, CaCandi, *MiscHiCat.* II, 202).⁵ D'altres noms de lloc provinents de *MEDIUS* i *MEDIANUS*, amb els tractaments excepcionals *y* i *ç* (*Missana*, *Missena*) m'he ocupat en l'article del *DCEC/DECH*, notes 2 i 3, i en *EntreDL* II, 117-8: *Meianell*, *Baumeians*, i en particular el nom collectiu *MEDIANĒTUM*, d'on prové el nom del poble del Flamicell *Manyanet* (< *Mēyanet*) el cast. dial. arcaic *medianedo* i l'alt-arag. ant. *meyanet* (gloss. dels Fueros de Aragó de c. 1300 per Tilander, veg. *DECH* IV, 15a29-33): aquest donaria, de més a més (amb el tractament alt-aragonès -ETUM > -it, després trivialitzat en -il), *medianil* a la Vall de Tena («quitè el *mediñanil*» 'vaig esborrar la separació entre les dues finques' a Pueyo, 1966).

Mitjançar 'estar entremig', 'actuar de mediador' [Llull] sobretot en participi *mitjançant* [1300], germà de l'oc. ant. *mejansar*, -ansan(t) [Ss. XIII-XIV, Rayn. IV, 177] que corresponen a un tipus **MEDIANIARE*, que arrenca de *MEDIANTEM* estudiat supra. Formació que és ben concebible com a derivada d'aquest en llatí vulgar; però és estranya a totes les altres llengües romàniques, fins al castellà i al francès, que solament tenen el derivat de *MEDIANUS* (fr. *moyenner*, *moyennant*, ben paral·lels i amb el mateix valor exactament). D'altra banda hi ha els verbs derivats de ANTE, i d'IN-ANTE, i AB-ANTE, on tenim des d'antic, amb caràcter romànic molt més general, verbs derivats en -TARE i en -TIARE, un al costat de l'altre: *enantiar* i *enançar*, -sar, INANTIARE, oc. ant. *avantar* i *avançar* ABANTIARE (amb el derivat *avantatge*, fr. ant. *avanter*, *avantage*, *avancer* etc.), hem de suposar que en lloc del teòric *MEDIANT-ARE* = *avantar*, *enantar*, es formà, paral·lelament a *enansar*, *avançar* (INANTIARE, ABANTIARE), la forma que tot seguit predominà, *mejansar*, *mitjançar*, derivats de *MEDIANTEM*, al costat de *mižanar* (Tirant etc.), oc. ant. *mejanar*, fr. *moyenner*, derivats de *MEDIANUM*.⁶

Mitjançar figura en Llull («començar, *mižançar*, com- plir», *Arbre de Scie.* II, 155) i en altres des del S. xv.